

Briselē, 14.9.2016.
COM(2016) 587 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**Konkurētspējīga digitālā vienotā tirgus savienojamība. Virzība uz Eiropas Gigabitu
sabiedrību**

{SWD(2016) 300 final}

1. IEVADS

ES elektronisko sakaru politika pēdējā desmitgadē ir guvusi labus rezultātus, radot lielāku konkurenci, zemākas cenas un plašākas izvēles iespējas uzņēmumiem un patērētājiem. Tomēr patērētāji un uzņēmumi joprojām saskaras ar elektronisko sakaru tirgus sadrumstalošanos atbilstoši valstu robežām, un pašlaik spēkā esošajā tiesiskajā regulējumā nav sistemātiski dota priekšroka tam, lai visi tirgus dalībnieki ieviestu ļoti augstas veikspējas tīklus.

Turklāt kopš reglamentējošā ES telekomunikāciju tiesiskā regulējuma pēdējās pārskatīšanas 2009. gadā elektronisko sakaru nozarē ir notikušas būtiskas izmaiņas. Radikāli mainās patēriņa modeļi un vajadzības, un balss telefoniju aizvien biežāk aizstāj tāda fiksēta un mobila piekļuve internetam, ko nodrošina virkne pievienotu ierīču (viedtālruni, planšetdatori, datori, televīzija) un kas piedāvā piekļuvi arvien plašākam digitālo pakalpojumu klāstam¹, tādējādi izvirzot aizvien lielākas prasības tīkliem, kuros šie pakalpojumi tiek nodrošināti. Turpmākajos gados šī tendence tikai pastiprināsies, jo attīstīsies uz lietu internetu, mākoņdatošanu un virtuālo un paplašināto realitāti balstīti pakalpojumi un lietotnes un to skaits augs.

Visus digitālās pārveides ekonomiskos un sociālos ieguvumus varēs baudīt vienīgi tad, ja Eiropa nodrošinās vispārēju ļoti augstas veikspējas tīklu ieviešanu un izmantošanu gan lauku, gan pilsētu teritorijās un visā sabiedrībā. Tādēļ viens no galvenajiem Eiropas Komisijas 2015. gada maija digitālā vienotā tirgus stratēģijas mērķiem ir radīt piemērotu vidi un apstākļus mūsdienīga ļoti augstas veikspējas digitālā tīkla ieviešanai. Tā kā telesakaru nozare mūsdienās ir visas digitālās ekonomikas un sabiedrības dzinējspēks, Eiropai jāīsteno atbilstošas pasākumus, lai nodrošinātu tās globālo konkurētspēju un labklājību nākotnē.

Eiropas Parlaments 2016. gada janvārī uzsvēra, cik liela nozīme progresā panākšanai digitālajā jomā ir privātiem ieguldījumiem interneta savienojamības tīklos un cik liela nozīme ir stabilam tiesiskam regulējumam, kas ļauj visiem tirgus dalībniekiem ieguldīt visos reģionos, tostarp lauku un attālākajos reģionos². Tāpat Eiropadome 2016. gada jūnijā aicināja kā priekšnoteikumu konkurētspējas nodrošināšanai nākotnē visā Eiropā ieviest ļoti augstas veikspējas fiksētu un bezvadu platjoslas savienojamību, un reformēt telesakaru regulējumu, lai stimulētu nozīmīgas investīcijas tīklos, vienlaikus veicinot efektīvu konkurenci un patērētāju tiesības³.

Ar šo paziņojumu apstiprina interneta savienojamības nozīmi digitālajā vienotajā tirgū un nepieciešamību Eiropai šodien izvērst tīklus tās digitālās nākotnes vārdā. Tāpēc šajā paziņojumā ir izklāstīts redzējums par Eiropas Gigabitu sabiedrību, kurā ļoti augstas veikspējas tīklu pieejamība un izmantošana ļauj digitālajā vienotajā tirgū plaši izmantot produktus, pakalpojumus un lietotnes. Šis redzējums ir jāīsteno, izmantojot trīs stratēģiskos mērķus 2025. gadam: attiecībā uz Eiropas izaugsmes un nodarbinātības stratēģiju – gigabitu savienojamība vietās, kas virza sociālekonomiskās norises; attiecībā uz Eiropas konkurētspēju – 5G⁴ pārklājums visās pilsētās un gar visām sauszemes transporta maģistrālēm; attiecībā uz Eiropas kohēziju – visu Eiropas mājāsaimniecību piekļuve interneta savienojamībai, kas nodrošina vismaz 100 Mb/s.

¹ Piemēram, sociālie tīkli, mobīlās spēles, lietotnes un video straumēšana, saimnieciskās darbības un sabiedrisko pakalpojumu digitalizācija, IP balss un ziņojumapmaiņas lietotnes un datu attāla uzglabāšana un izgūšana patērētāju un uzņēmumu vajadzībām.

² Eiropas Parlamenta 2016. gada 19. janvāra rezolūcija par virzību uz Digitālā vienotā tirgus aktu (2015/2147(INI)).

³ Eiropadomes 2016. gada 28. jūnija secinājumi (EUCO 26/16).

⁴ 5G ir nākamās paaudzes tīklu tehnoloģijas, kas paver iespējas jauniem digitālās ekonomikas un uzņēmējdarbības modeļiem.

Lai minētais redzējums pārtaptu realitātē, šajā paziņojumā ierosinātas vairākas iniciatīvas, kuru mērķis ir izveidot piemērotus apstākļus nepieciešamajiem ieguldījumiem, kurus galvenokārt veiks tirgus. Minētās iniciatīvas paredz būtiski reformēt elektroniskos sakarus reglamentējošos noteikumus, izmantojot pievienoto tiesību akta priekšlikumu par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksu ("Kodekss")⁵, *BEREC* regulu, rīcības plānu par 5G savienojamību Eiropai⁶ un citus rīcībpolitikas un finanšu pasākumus Savienības, valstu un vietējā līmenī, tostarp iniciatīvu "*Wi-Fi* Eiropai", kuras mērķis ir veicināt *Wi-Fi* pieslēgumu vispārēju pieejamību iedzīvotājiem visā ES. Mērķis ir veicināt Eiropas digitālo ekonomiku un konkurētspēju, aicināt kopienas būt aktīviem digitālā vienotā tirgus dalībniekiem un apmierināt pieaugošās eiropiešu savienojamības vajadzības.

2. VAJADZĪBA PĒC AUGSTAS VEIKTSPĒJAS INTERNETA SAVIENOJAMĪBAS DIGITĀLAJĀ VIENOTAJĀ TIRGŪ

2010. gadā Digitālajā programmā Eiropai tika noteikti mērķi attiecībā uz savienojamību līdz 2020. gadam: visaptveroša pieejamība ar ātrumu 30 Mb/s, lai nodrošinātu teritoriālo kohēziju, un vismaz 50 % Eiropas mājsaimniecību pieslēgumi ar ātrumu 100 Mb/s, lai apmierinātu konkurētspējas vajadzības nākotnē.

2015. gada vidū fiksētie tīkli, kas piedāvā ātrumu vismaz 30 Mbps, bija pieejami 71 % ES mājsaimniecību, salīdzinot ar 48 % 2011. gadā⁷. Gandrīz pusei ES mājsaimniecību bija pieejami tīkli, kas spēj nodrošināt lejuplīnijas ātrumu 100 Mb/s. Strauji pieaug pieslēgumu skaits, kuru ātrums ir 100 Mb/s un vairāk, – 2015. gada vidū šādi pieslēgumi bija 11 % mājsaimniecību. Izaugsmes tendence ir izteiktāka tajās dalībvalstīs, kurās ir augstākais 100 Mb/s pieslēgumu īpatsvars, radot pozitīvu mijiedarbību. Tomēr gan pārklājuma, gan izmantošanas ziņā joprojām pastāv būtiskas atšķirības starp dalībvalstīm un starp pilsētu un lauku rajoniem.

Lai gan pamata platjoslas tīkls⁸, galvenokārt pateicoties mantotai infrastruktūrai, ir pieejams visiem eiropiešiem, digitālās pārveides kontekstā tas vairs nav pietiekami. Aptuveni pusei eiropiešu ir viedtālrunis, bet viņi nevar izmantot visu viedtālruna potenciālu, jo mobilo datu pārklājumam un kvalitātei ir būtiski trūkumi⁹.

Paredzams, ka nākamajos 10 gados pasaulē līdz 50 miljardiem lietu, no mājām līdz automašīnām un pulksteņiem, būs savienotas (galvenokārt ar bezvadu savienojumu)¹⁰. Transformatīvie risinājumi, kuru pamatā ir interneta savienojamība, tostarp mākoņdatošana, lietu internets, augstas veiktspējas skaitļošanas tehnika un lielo datu analīze, pārveidos uzņēmējdarbības procesus un ietekmēs sociālās mijiedarbības. Turpmākajos gados nozīmīgs mājsaimniecību pieprasījuma pēc joslas platuma virzītājspēks varētu būt nākamās paaudzes TV. Jaunām digitālām lietotnēm, piemēram, virtuālai un paplašinātai realitātei, arvien sasaistītākai un automatizētākai automašīnas vadīšanai, tālvaldības operācijām, mākslīgajam

⁵ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi.

⁶ Komisijas paziņojums „5G Eiropai: rīcības plāns”.

⁷ Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss: fiksēto nākamās paaudzes piekļuves (NGA) pamattehnoloģiju pārklājums (ar lejupielādes ātrumu vismaz 30 Mb/s).

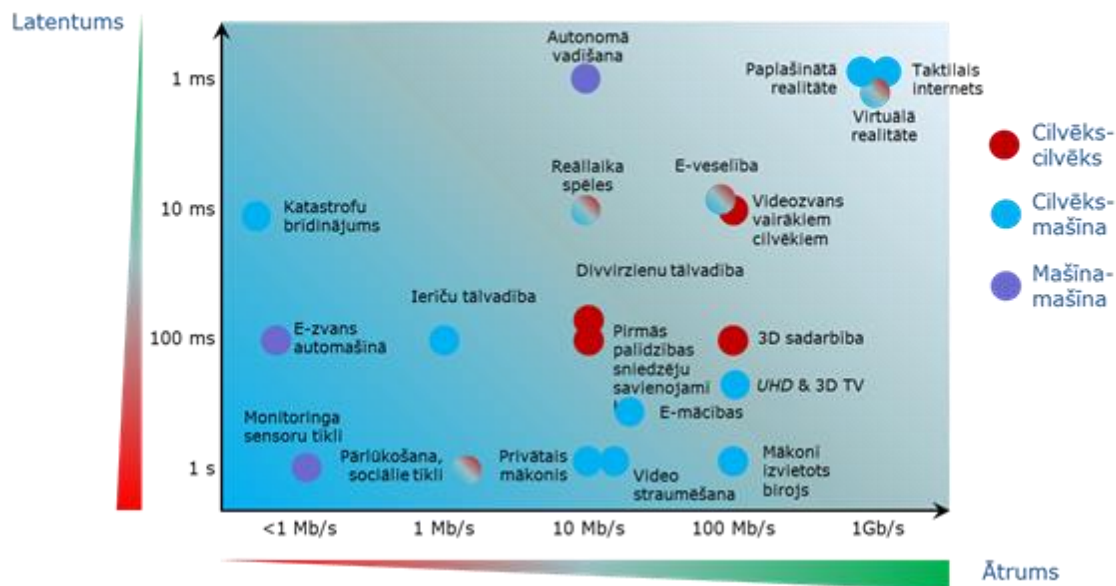
⁸ Ar ātrumu vismaz 2 Mb/s.

⁹ GSM asociācija: http://www.gsmmobileeconomy.com/GSMA_Global_Mobile_Economy_Report_2015.pdf, 8. un 13. lpp.

¹⁰ *Ericsson, Cisco, GSMA* un *Gartner* sagatavotos savstarpēji nesaistītos ziņojumos ir paredzēts ievērojams šādu savienoto objektu skaita pieaugums. Skat. pievienotā dienestu darba dokumenta 2.2. iedaļu.

intelektam, precīzai lauksaimniecībai, būs nepieciešams ātrums, kvalitāte un atbildes ātrums; to var nodrošināt vienīgi ļoti augstas veiktspējas platjoslas tīkli¹¹.

Vienam lietotājam nepieciešamais ātrums un latentums, lai izmantotu lietotnes un pakalpojumus

Avots: Komisijas analīze, kas balstīta uz GSMA un EIB datiem

Diagrammā attēlotas atsevišķas lietotnes vai pakalpojuma izmantošanai nepieciešamais interneta savienojamības ātrums un atbildes ātrums. Izmantojot vairākas lietotnes vai pakalpojumus vienlaicīgi, vajadzīgais ātrums pieaug; tas ir kļuvis par normu, jo bieži vien viens lietotājs vienlaicīgi izmanto vairākus pakalpojumus vai lietotnes (piemēram, skatās TV un izmanto sociālos tīklus), kā arī bieži vien viens pieslēgums apkalpo vairākus lietotājus (piemēram, mājsaimniecībās ar bērniem, MVU un tādās iestādēs kā skolas un bibliotēkas).

Tehnoloģiju un pieprasījuma tendenču analīze liecina, ka daudzu produktu, pakalpojumu un lietotņu nodrošināšana būs ilgtspējīga vienīgi tur, kur līdz tiks fiksētam vai bezvadu piekļuves punktam, kas atrodas tuvu pie galalietotāja, tiek izmantoti optiskās šķiedras tīkli¹². Optiskās šķiedras kabeļi pašlaik ir arī ieteicamais nesējs līnijai starp pamattīklu un apakštīklu, kas paredzēts 5G bezvadu piekļuvei¹³.

Eiropas Komisijas rīkotās sabiedriskās apspriešanas par interneta ātruma un kvalitātes vajadzībām pēc 2020. gada un šo vajadzību apmierināšanas pasākumiem līdz 2025. gadam¹⁴ rezultātos skaidri formulēta nepieciešamība līdz 2025. gadam uzlabot fiksēto interneta

¹¹ "Ļoti augstas veiktspējas tīkls" ir elektronisko sakaru tīkls, kas vai nu pilnībā sastāv no optiskās šķiedras elementiem vismaz līdz sadales punktam tā atrašanās vietā vai arī parastajos maksimālās slodzes apstākļos spēj nodrošināt līdzīgu tīkla darbību pieejamā lejuplīnijas un augšuplīnijas joslas platumā, noturības, ar kļūdām saistītu parametru un latentuma un tā atšķirību ziņā. Tīkla darbību var uzskatīt par līdzīgu neatkarīgi no tā, vai lietotājs konstatē atšķirības, ko rada tā nesēja ievērojami atšķirīgās īpašības, ar kura starpniecību tīklu savieno ar tīkla pieslēgumpunktu.

¹² Optiskās šķiedras pārraida signālus ar gaismas ātrumu, un to efektīvās darbības attālums kvalitātes un simetriska slēguma nodrošināšanai ir daudzi kilometri. Visdaudzsološākajām uzlabota vara tehnoloģijām pašlaik efektīvās darbības attālums ir aptuveni 250 metri, un pārējā tīklā tās balstās uz optiskajām šķiedrām. Moderni kabeļu tīkli (HFC), kuros efektivitātes uzlabošanai izmanto DOCSIS saimes standartus, balstās uz optisko šķiedru vismaz attiecībā uz tā saukto optisko mezglu.

¹³ Saukta arī par "atvilces maršrutēšanu". Sk. 5G rīcības plāna 4.3. punktu.

¹⁴ Sabiedriskā apspriešana notika no 2015. gada 11. septembra līdz 7. decembrim. Pilns kopsavilkuma ziņojums ir pieejams šeit: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/full-synopsis-report-public-consultation-needs-internet-speed-and-quality-beyond-2020>.

savienojumu pakalpojuma kvalitāti, jo īpaši attiecībā uz lejuplīnijas ātrumu¹⁵ (virs 1 Gb/s) un atbildes ātrumu (mazāk par 10 milisekundēm), un šie rezultāti apstiprina, ka gan fiksētos, gan mobilos pieslēgumos aizvien svarīgāki kļūst elementi, kas nav lejupielādes ātrums¹⁶. Šīs prognozes arvien biežāk tiek atspoguļotas dalībvalstu platjoslas plānos¹⁷.

Platjoslas savienojumu stāvoklis Eiropā un pašreizējās tendences to modernizācijā neapmierinās pieaugošās vajadzības pēc labāka un ātrāka interneta; to ļauj nodrošināt ļoti augstas veiktspējas tīkli. Šie tīkli ir vajadzīgi, lai iedzīvotāji un uzņēmumi visā Eiropā varētu izstrādāt, piegādāt un izmantot tiešsaistes preces, lietotnes un pakalpojumus. E-komercijas veiksmīgā darbība, e-veselības lietotņu uzticamība, lietotāja pieredze attiecībā uz video un audio saturu spēlēs un tā straumēšanu, tas viss ir atkarīgs no tīkla kvalitātes.

Ļoti augstas veiktspējas tīkli ir vajadzīgi arī, lai maksimāli palielinātu Eiropas digitālās ekonomikas izaugsmes potenciālu. Tūlītēja pārraide un augsta uzticamība ļaus simtiem mašīnu rūpnieciskos, profesionālos vai sadzīves apstākļos sadarboties reāllaikā. Visurība ļaus automobiļus vadīt autonomi. Atbildes ātrums un uzticamība ir galvenie faktori tam, lai ārsti operācijas veiktu attālināti un pilsētas enerģijas patēriņu vai luksoforu darbību pielāgotu aktuālām vajadzībām. Liels augšupielādes un lejupielādes ātrums ļaus uzņēmumiem organizēt augstas izšķirtspējas (HD) videokonferences ar daudziem dalībniekiem dažādās atrašanās vietās vai strādāt ar kopīgu programmatūru mākonī. Studenti varēs piedalīties mācībuursos, kurus piedāvā universitātes, kas atrodas citās dalībvalstīs.

Ļoti augstas veiktspējas tīkli ir vajadzīgi, lai nodrošinātu teritoriālo kohēziju un lai ikviens iedzīvotājs ikvienā Eiropas kopienā būtu digitālā vienotā tirgus daļa un gūtu labumu no tā.

Ļoti augstas veiktspējas tīkli kļūst par nepieciešamību Eiropas izaugsmei, nodarbinātībai, konkurētspējai un kohēzijai. Lai precīzāk definētu, kādai vajadzētu būt Eiropas interneta savienojamībai nākotnē, šajā paziņojumā ir izklāstīti vairāki mērķi attiecībā uz tīklu izvēršanu līdz 2025. gadam. To nolūks ir veidot gigabitu sabiedrību, kas balstīta uz ļoti augstas veiktspējas tīkliem, tādējādi visiem nodrošinot digitālā vienotā tirgus priekšrocības.

3. NĀKOTNES INTERNETA SAVIENOJAMĪBAS DIGITĀLAJĀ VIENOTAJĀ TIRGŪ PERSPEKTĪVA UN MĒRĶI

Mērķi, kas noteikti Digitālajā programmā Eiropai, liecina par ieguvumiem, ko rada ilgtermiņa mērķu noteikšana, jo tie pakāpeniski ir kļuvuši par atsaucē punktiem sabiedriskajai politikai, piemēram, attiecībā uz noteikumiem un pamatnostādņēm par Eiropas strukturālajiem un investīciju (ESI) fondiem, Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (EISI) un valsts atbalstu platjoslas pakalpojumiem. Lai gan tie ir nesaistoši, minētie mērķi līdz šim ir ietverti gandrīz visu dalībvalstu platjoslas plānos¹⁸. Privātā sektora ieguldījumu plāni un pētniecības un inovācijas pasākumi bieži vien arī ir saskaņoti ar šiem mērķiem.

Lai gan 2010. gada savienojamības mērķi ir spēkā līdz 2020. gadam un tie nodrošina stabilu politikas perspektīvu desmit gadu garumā, ieguldījumu infrastruktūrā, tehnoloģisko

¹⁵ 59 % respondentu domā, ka 2025. gadā viņiem būs vajadzīgs fiksētā pieslēguma lejupielādes ātrums, kas pārsniedz 1 Gb/s; tikai 8 % domā, ka 2025. gadā viņiem būs vajadzīgs mazāks lejupielādes ātrums nekā 100 Mb/s.

¹⁶ Ļoti daudzi atgādināja par augšupielādes ātruma un simetrijas nozīmi.

¹⁷ Austrija, Beļģija, Dānija, Francija, Luksemburga, Slovēnija, Somija, Zviedrija, sk. 22. un 23. attēlu pievienotajā dienestu darba dokumentā.

¹⁸ Skat. pievienotā dienestu darba dokumenta 3.2. iedaļu.

sasniegumu un iepriekš izklāstīto nākotnes vajadzību laika perspektīvas saskaņošanas nolūkā tagad ir nepieciešami papildu ilgāka termiņa mērķi. Privātā un publiskā sektora lēmumu pieņēmējiem tie kalpos par izmērāmiem un sasniedzamiem kritērijiem, kas balstīti uz pašreizējiem ieguldījumiem tīklā līdz 2025. gadam un pēc tam un stimulēs to.

3.1. Gigabitu savienojamība¹⁹

Lai optimizētu ieguldījumus jaunos ļoti augstas veiktspējas tīklos, ir svarīgi pielāgot prioritātes. Fiziskas vietas vai tiešsaistes platformas, kur pulcējas cilvēki vai apmeklē tās, lai mācītos, strādātu un piekļūtu sabiedriskajiem pakalpojumiem un kur viens savienojums nodrošina internetu daudziem lietotājiem, veicina sociāli ekonomisko attīstību. Šādas vietas ir pamats izaugsmei, izglītībai, inovācijām un kohēzijai Eiropā; papildus uzņēmumiem, šādas vietas parasti ir skolas un bibliotēkas, pētniecības centri un dažādas sabiedriskās iestādes. Digitālajā pasaulē minētajām vietām jābūt gigabitu savienojamības avangardā, lai Eiropas iedzīvotājiem nodrošinātu piekļuvi vislabākajiem pakalpojumiem un lietotnēm.

Inovatīviem mācīšanas un mācīšanās veidiem²⁰ ir vajadzīga gigabitu savienojamība, lai gūtu labumu no moderniem mācību materiāliem, rīkiem un metodēm un lai apmācāmajiem būtu digitālās prasmes. Jau šodien, lai pilnībā izmantotu tiešsaistē pieejamos izglītības pakalpojumus, skolai ar 20 klasēm, kur katrā klasē ir 25 skolēni, vienlaicīgai lietošanai būtu nepieciešams 700 Mb/s ātrs pieslēgums.

Arvien vairāk uzņēmumiem un nozarēm, jo īpaši uzņēmumiem, kas intensīvi izmanto digitālos resursus²¹, būs vajadzīga gigabitu savienojamība, lai radītu jaunas lietotnes un uzņēmējdarbības modeļus, kas rada, izplata un pārdod to preces un pakalpojumus konkurētspējīgākā veidā. Sākot ar ražošanas sistēmām līdz pasūtīšanas un piegādes procesiem, sākot ar datu glabāšanu un analīzi līdz iekšējai un ārējai saziņai – konkurētspējas saglabāšanai nākotnē ir nepieciešama izmaksu ziņā efektīva piekļuve šādiem savienojumiem.

Tā kā sabiedriskie pakalpojumi arvien vairāk nonāk tiešsaistē, publiskās pārvaldes iestādēm ir vajadzīga gigabitu savienojamība, lai netraucēti sniegtu pakalpojumus daudziem iedzīvotājiem un uzņēmumiem vienlaicīgi. Attiecībā uz transporta mezgliem gigabitu savienojamība atvieglo uz inovatīvām lietotnēm balstītu intermodālo pārvadājumu izmantošanu.

Kā pozitīvs blakusefekts tam, ka iedzīvotājiem tiek sniegta iespēja izmēģināt un pārbaudīt visprogresīvākos digitālos rīkus, tostarp ar publiski pieejamu *Wi-Fi* savienojumu palīdzību tiek piedāvāta piekļuve internetam tādās vietās kā bibliotēkas, dzelzceļa stacijas vai darba un mācību iestādes, tiek veicināta izpratne par gigabitu internetu un pieprasījums pēc piekļuves tam.

Šādos kontaktpunktos nodrošinot gigabitu savienojamību, piemēram, vismaz 200 000 skolās un 200 000 valsts iestāžu ēkās, kā arī uzņēmējdarbības parkos, kur koncentrējas mazāki uzņēmumi, tiks sasniegts ievērojams lietotāju skaits, vienlaikus novēršot izmaksu pieaugumu, un tam būs pozitīvs domino efekts uz plašāku ekonomiku un sabiedrību. Tas visticamāk stimulēs vietējo fiksēto tīklu paplašināšanu, kas savukārt palīdzēs uzlabot 5G bezvadu tīkla pārklājumu, nodrošinot lielākas atvilces maršrutēšanas spējas. Abu šo ietekmju rezultātā būtu jāpanāk labāki komerciālie fiksētie un mobilie piedāvājumi lielākam skaitam mazāku

¹⁹ Ar gigabitu savienojamību ir jāsaprot rentabls simetrisks interneta pieslēgums, kas lejuplīnijā un augšuplīnijā piedāvā vismaz 1 Gb/s.

²⁰ Izglītības atvēršana: ikvienam paredzētas inovatīvas mācīšanas un mācību apguves metodes, izmantojot jaunās tehnoloģijas un atvērto izglītības resursus, COM(2013) 654.

²¹ Uzņēmumi ar digitālo tehnoloģiju augstu integrācijas līmeni, piemēram, elektroniskās informācijas apmaiņa vai sociālie plašsaziņas līdzekļi.

uzņēmumu un mājsaimniecību, savukārt konkurētspējīgi piedāvājumi, izmantojot ļoti augstas veiktspējas tīklus, visticamāk, veicinās pieprasījumu, tādējādi uzlabojot ekonomisko pamatojumu turpmāku ieguldījumu veikšanai²². Tāpēc labumu no ieguldījumiem šo sociālekonomisko virzītāj spēku interneta savienojamībā gūs daudz lielāks potenciālo lietotāju skaits Eiropas digitālajā ekonomikā un sabiedrībā.

Stratēģiskais mērķis 2025. gadam: gigabitu savienojamība visiem galvenajiem sociālekonomiskajiem virzītāj spēkiem, piemēram, skolām, transporta mezgliem un galvenajiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem²³, kā arī uzņēmumiem, kas intensīvi izmanto digitālos resursus.

3.2. Augstas veiktspējas 5G savienojamība

Papildus aizvien pieaugošajam pieprasījumam pēc savienojamības plašsaziņas lietotņu vajadzībām arī profesionāliem sakariem rūpniecības un pakalpojumu nozarēs, piemēram, autobūvē, transporta nozarē, ražošanā, veselības aizsardzībā, kā arī nākamās paaudzes drošības un avārijas dienestiem vajadzēs nepārtrauktu, kopīgu fiksēto un bezvadu infrastruktūru, kas piedāvā virkni specifiskām uzņēmējdarbības vajadzībām pielāgotu un lietotāja kontrolētu dažāda līmeņa uzticamības un kvalitātes pakalpojumu.

5G sakari balstīsies uz 4G mobilo datu savienojamību, kā arī uz fiksētiem tīkliem, tādējādi ļaujot šobrīd atsevišķi esošu infrastruktūru pakalpojumus integrēt augstas kvalitātes pasaules mēroga visuresošos un programmējamos virtuālos tīklos. Tam būs nepieciešama savlaicīga ES harmonizētā radiofrekvenču spektra izmantošana, jauna frekvenču spektra, piemēram, 700 MHz joslas ātra pieejamība pārklājuma nodrošināšanai lauku apvidos un iekštelpās pilsētās un labāk koordinēta spektra piešķiršana visā Eiropā²⁴, lai panāktu agrīnu vadību, kā arī plaši izplatīti optiskās šķiedras tīkli ļoti augstas veiktspējas atvilces maršrutēšanai no mastiem un mazām šūnām.

Paredzami jaunie pakalpojumi būs daļa no pamata infrastruktūras un vispārējās 5G tehnoloģijas un ļaus lietotājiem un objektiem "kustībā"²⁵ palikt pilnībā savienotiem jebkurā brīdī, piemēram, pilsētu transportā, starppilsētu transporta koridoros vai pat gaisā (piemēram, loģistikas droni). Paredzams, ka rūpnieciskās zonas, autoceļu koridori un dzelzceļa savienojumi būs galvenie jauno pirmā posma lietotņu objekti²⁶. Dažu šo jauno lietotņu dzīvotspējai būs nepieciešama 5G pakalpojumu vienlaicīga pieejamība visās dalībvalstīs, lai nodrošinātu pakalpojumu nepārtrauktību pārrobežu mērogā un pietiekamus apjomradītus ietaupījumus. Tādēļ Komisija šajā dokumentā ierosina kopēju starpposma mērķi, lai atbalstītu 5G rīcības plānā ierosināto kopējo grafiku tīkla izvēršanai.

Nesen veiktā pētījumā²⁷ aplēsts, ka 5G veiksmīgas ieviešanas rezultātā ieguvums četrās nozarēs (autobūvē, veselības aprūpē, transportā un komunālajos pakalpojumos) varētu būt aptuveni 113 miljardi euro gadā, ar vienmērīgi izkliedētiem ieguvumiem uzņēmumu, patērētāju un plašākas sabiedrības starpā. Turklāt 5G ieviešana varētu radīt vairāk nekā divus miljonus darbvieta Eiropas Savienībā.

²² Pierādīts, ka telekomunikāciju nozarē pieprasījums ir atbildes reakcija uz piedāvājumu, un ka ierobežots lejuplīnijas un augšuplīnijas ātrums var ierobežot izmantošanas veidus un lietotnes, kas pretējā gadījumā varētu rasties; skatīt pievienotā dienestu darba dokumenta 2.2. iedaļu.

²³ Piemēram, pamatskolas un vidusskolas, dzelzceļa stacijas, ostas un lidostas, pašvaldību ēkas, augstskolas, pētniecības centri, ārstu prakses, slimnīcas un stadioni.

²⁴ Saskaņā ar ierosināto kodeksu.

²⁵ 5G pastāvēs līdzās papildu tehnoloģijām, kuras jau tiek veidotas, piemēram, šaura diapazona transportlīdzeklis–transportlīdzeklis un transportlīdzeklis–infrastruktūra sakari (ITS-G5).

²⁶ Attiecībā uz sauszemes transporta ceļiem un atkarībā no konkrētā transporta pakalpojuma ņems vērā notiekošos ieguldījumus C-ITS tehnoloģijās, vienlaikus nodrošinot koordināciju ar attiecīgajām ieinteresētajām personām; 5G rīcības plāna 4. rīcība.

²⁷ Identification and quantification of key socio-economic data to support strategic planning for the introduction of 5G in Europe, SMART 2014/0008.

Stratēģiskais mērķis 2025. gadam: visām pilsētu teritorijām²⁸ un visām sauszemes transporta maģistrālēm²⁹ ir nepārtraukts 5G pārklājums.

Starpposma mērķis 2020. gadam: 5G savienojamība kā pilnvērtīgs komercpakalpojums ir pieejama vismaz vienā lielā pilsētā katrā dalībvalstī, pamatojoties uz komerciālu ieviešanu 2018. gadā.

3.3. Uzlabota savienojamība lauku apvidos

Lielākajā daļā lauku un attālos rajonos piekļuvei internetam var būt svarīga nozīme, lai novērstu digitālo plaisu, izolētību un iedzīvotāju aizplūšanu, samazinot gan preču piegādes, gan pakalpojumu sniegšanas izmaksas un daļēji kompensējot nošķirtību. Uzņēmumi var samazināt izmaksas, izmantojot videokonferences, piekļuvi tiešsaistes pārvaldei, e-komerciju vai datu glabāšanu mākonī. Lauku attīstība un mūsdienīga lauksaimniecība aizvien vairāk balstās uz tūrisma atbalstošām tiešsaistes lietotnēm, kultūraugu uzraudzību ar sensoriem un bezpilota lidaparātu izmantošanu tirdzniecībā un lauksaimniecībā.

Visām Eiropas māsaimniecībām gan laukos, gan pilsētās vismaz minimālā līmenī vajadzētu būt pieejai fiksētam vai bezvadu pieslēgumam. Lai to uzskatītu par atbilstošu, savienojamībai 2025. gadā vajadzēs daudz lielāku kapacitāti nekā pašlaik. Šodien, kad Eiropa izvērs nākamās paaudzes fiksētos tīklus un 4G mobilos tīklus, lauku reģioni abos aspektos atpaliek.

Aptvert pēdējos 5 % māsaimniecību un uzņēmumu ir lielākā problēma, bet, balstoties uz bezvadu un fiksētu līniju risinājumiem, izmaksu ziņā efektīva modernizācija ir iespējama. Pamatojoties uz Digitālās programmas Eiropai mērķiem 2020. gadam, līdz 2025. gadam 100 Mb/s ātrs pieslēgums jādara pieejams visām māsaimniecībām, saglabājot turpmākas attīstības iespēju augstākas veikspējas datu plūsmas nodrošināšanai. Šis mērķis ir jāskata saistībā ar plašāku mērķi nodrošināt piekļuvi mobilo datu savienojamībai visā teritorijā un visās vietās, kur cilvēki dzīvo, strādā, ceļo un pulcējas.

Stratēģiskais mērķis 2025. gadam: visām Eiropas māsaimniecībām gan laukos, gan pilsētās ir pieejams tāds interneta pieslēgums ar vismaz 100 Mb/s lejuplīnijas ātrumu, ko var uzlabot līdz gigabitu ātrumam.

4. GIGABITU INTERNETA SAVIENOJAMĪBAS NODROŠINĀŠANA DIGITĀLAJAM VIENOTAJAM

TIRGUM

Lai īstenotu minēto perspektīvu un mērķus 2025. gadam, nākamās desmitgades laikā būs vajadzīgi ieguldījumi aptuveni EUR 500 miljardu apmērā, kas ir papildu EUR 155 miljardi, salīdzinot ar vienkāršu tendenci turpināt pašreizējos savienojamības pakalpojumu sniedzēju ieguldījumus tīklā un tā modernizāciju³⁰.

Tāpēc, lai nodrošinātu apstākļus, kuros rentablā veidā var veikt šos papildu ieguldījumus, ir jāpielāgo politikas un tiesiskais regulējums attiecībā uz ieguldījumiem.

²⁸ Saskaņā ar definīciju: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/European_cities_%E2%80%93_the_EU-OECD_functional_urban_area_definition.

²⁹ Automaģistrāles, valstu autoceļi un dzelzceļi, saskaņā ar Eiropas transporta tīkla definīciju.

³⁰ Pamatojoties uz pētījumu, kuru veica *Analysys Mason* (SMART 2015/0068), un Komisijas aplēsēm. Sīkāka informācija pievienotajā dienestu darba dokumentā, 4.4. sadaļa.

4.1. Savienojamībai piemērots tiesiskais regulējums

ES 2002. gada telesakaru tiesiskais regulējums bija vērsts uz konkurētspējīga tirgus radīšanu, sastrēgumu mazināšanu un piekļuves nodrošināšanu būtiskajai infrastruktūrai. Tas lielā mērā atviegloja ienākšanu tirgū un nodrošināja lielāku konkurenci, zemākas cenas un augstāku pakalpojumu kvalitāti patērētājiem un uzņēmumiem. Turpinot nodrošināt konkurenci, galalietotāju iespēju izvēlēties un atbilstošu patērētāju aizsardzības līmeni, noteikumi nākamajā desmitgadē iespēju robežās vienkāršos reglamentējošu ieviešanu un sniegs lielāku ieguldījumu, lai investoriem, uzņēmējiem un pakalpojumu sniedzējiem iekšējā tirgū izveidotu stabilus un saskaņotus nosacījumus. Šie noteikumi nodrošinās spēcīgāku stimulu galvenokārt tirgus finansētu ļoti augstas veikspējas fiksēto un mobilo tīklu izvēršanai, ko veiks dažādi dalībnieki – gan vēsturiskie operatori, gan jaunpieņācēji, kā arī pastāvīgu konkurenci un izvēli, tādējādi veicinot izmantošanu. Šis paplašinātais izaicinājums un stratēģiskie mērķi, kas izklāstīti šajā paziņojumā, ir atspoguļoti tiesiskā regulējuma mērķos, ko Komisija ir ierosinājusi kodeksā.

Lai atspoguļotu digitālā vienotā tirgus interneta savienojamības vajadzības nākotnē, ierosinātajā kodeksā līdzās esošajiem mērķiem veicināt konkurenci, sniegt ieguldījumu iekšējā tirgū un atbalstīt pilsoņu intereses kā regulatīvais mērķis ir ietverta piekļuve ļoti augstas veikspējas savienojamībai un tās izmantošana.

Stimuli ļoti augstas veikspējas tīklu ieviešanai un izmantošanai konkurējošos tirgos

Lai nodrošinātu pietiekamu stimulu ieguldījumiem interneta savienojamībā, ar ierosināto kodeksu veic mērķtiecīgas izmaiņas tirgus noteikumos nolūkā no jauniem ieguldījumiem nodrošināt ar riskiem samērīgu peļņu, kas starptautiskai ieguldītāju kopienai sniegtu paredzamību Eiropas mērogā, vienlaikus atstājot pietiekamu rīcības brīvību, lai pielāgotos vietēja mēroga tīkla apstākļiem.

Noteikumi ir efektīvāki, ja to pamatā ir padziļinātas zināšanas par vietējiem apstākļiem arvien dažādākajā tīklu ainavā, un tajos ņem vērā daudzus dažādus vietējos, valsts un starptautiskos dalībniekus. Intervences tiks pielāgotas ģeogrāfiskām teritorijām, kurās atsevišķam dalībniekam ir dominējošs stāvoklis, un reālām izredzēm, ka vēsturiskie un alternatīvie operatori izvēršīs tīklu. Plānošana veicinās integrētāku politiku, nosakot privāto ieguldījumu iespējas vai publisko ieguldījumu nepieciešamību, vai jomas, kurās vietējas iniciatīvas var likvidēt šķēršļus vai veicināt pieprasījumu. Tas ļaus regulējošajām iestādēm uzlabot tīklu izvēršanas plānu pārredzamību un sniegt ieguldītājiem lielāku paredzamību un aizsardzību. Tas būs īpaši svarīgi, lai nodrošinātu, ka mazapdzīvotas teritorijas gūst labumu no labākas interneta savienojamības.

Ar ierosināto kodeksu paredz, ka regulējošās iestādes saskaņo ar tīkliem saistītu ieguldījumu plānus, un dod iespēju publiskām iestādēm meklēt ieguldītājus reģioniem, kuros pakalpojums nav pietiekami nodrošināts.

Uz infrastruktūru balstīta konkurence ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā nodrošināt jaunu vai uzlabotu interneta savienojamību reģionos, kuros dēļ iedzīvotāju (vai uzņēmējdarbības) blīvuma var pastāvēt vairāk nekā viens tīkls. Ieguldījums jaunos ļoti augstas veikspējas tīklos, palielinot diferenciācijas iespējas, ietekmē arī konkurences dinamiku. Efektīva piekļuve civilai infrastruktūrai, piemēram, kabeļu kanalizācijai un stabiem, kas pieder uzņēmumiem, kuriem ir būtiska ietekme tirgū, rada konkurences un ieguldījumu iespējas, un tam vajadzētu būtu pirmajam izskatītajam tiesiskās aizsardzības līdzeklim, risinot sastrēgumu problēmas. Citu vairumtirdzniecības tiesiskās aizsardzības līdzekļu nepieciešamība efektīvas uz piekļuvi balstītas konkurences nodrošināšanai būtu jāizvērtē, ņemot vērā pastāvošos komerciālos nolīgumus starp operatoriem un mazumtirdzniecības izvēli, kas ir faktiski

pieejama galalietotājiem. Tādējādi regulatīvā iejaukšanās neapgrūtinās operatoru investīciju lēmumus vairāk kā nepieciešams, vienlaikus nodrošinot konkurētspējīgu iznākumu.

Ierosinātajā kodeksā par prioritāti ir izvirzīti tīkla piekļuves tiesiskās aizsardzības līdzekļi, ar kuriem tieši atbalsta konkurētspējīgas infrastruktūras izvēršanu, kur tas iespējams, un atspoguļo galalietotājiem jau pieejamās izvēles iespējas mazumtirdzniecībā.

Jomās, kur uz infrastruktūru balstīta konkurence var nebūt reālistiska, konkurējošu operatoru līdzieguldījumi ļauj apvienot izmaksas, samazināt risku, mazākiem operatoriem pārvarēt apjoma šķēršļus un laika gaitā izveidot ilgtspējīgu mazumtirdzniecības konkurenci, kas ir mazāk atkarīga no noteikumiem. Tādiem operatoriem ar būtisku ietekmi tirgū, kas ir atvērti šādiem līdzieguldījumiem ļoti augstas veikspējas tīklos, būtu jāatļauj atšķirties no konkurentiem, kas neveic šādus ieguldījumus; tas varētu motivēt visus dalībniekus ieguldīt nepieciešamo kapitālu.

Uzņēmējdarbības modeļi, kuru pamatā ir vairumtirdzniecības tīkla piekļuves pārdošana mazumtirdzniecības operatoriem, var samazināt konkurences risku, piesaistīt "mērķtiecīgu kapitālu", kas atbalsta ilgtermiņa ieguldījumus ļoti augstas veikspējas tīklos, un tādējādi pārbīdīt robežšķirtni starp komerciālu un nekomerciālu izvēršanu. Šis salīdzinoši jaunais, bet augošais uzņēmējdarbības modelis ir pelnījis skaidrāku un vienkāršāku regulējumu gadījumos, kad šādiem operatoriem ir būtiska ietekme tirgū.

Ar ierosināto kodeksu nosaka prognozējamus reglamentējošos nosacījumus, lai veicinātu līdzieguldījumu un vienīgi uz vairumtirdzniecību balstītus uzņēmējdarbības modeļus, atvieglojot ļoti augstas veikspējas tīklu izvēršanu dziļāk piepilsētu un lauku teritorijās.

Galalietotāji problemātiskākās teritorijās individuāli vai esot daļa no pieprasījuma agregēšanas shēmām varētu būt gatavi veikt sākotnējus ieguldījumus ļoti augstas veikspējas optiskās šķiedras savienojumos līdz mājām. Šādām finansiālajām saistībām vajadzētu būt iespējamām, pamatojoties uz atsevišķu līgumu, kurā paredzēti izmaksu ziņā pieņemami ilgtermiņa maksājumi, ar nosacījumu, ka galalietotājs saglabā tiesības mainīt pakalpojumu sniedzēju ne vēlāk kā pēc 24 mēnešiem.

Ierosinātajā kodeksā ir precizēts, ka ilgtermiņa maksājumi par savienojumu atbilst galalietotāju aizsardzības noteikumiem.

Noteikumi par mobilās savienojamības un 5G spektru

ES pirmā sāka izstrādāt 4G bezvadu tehnoloģijas, bet, salīdzinot ar citiem attīstītiem reģioniem, kavējās ar izvēršanu. Aizkavētai un sadrumstalotai attiecīgā spektra piešķiršanai dalībvalstīs ir tieša negatīva ietekme uz bezvadu tīkla pārklājumu un tā izplatību visā Eiropā. Šādas kavēšanās, ja tās atkārtosies, apdraudēs 5G un jaunu inovatīvu pakalpojumu ieviešanu Eiropā.

Papildus ātrākai elektronisko sakaru spektra piešķiršanai ar skaidri noteiktiem termiņiem, kad spektrs ir jādara pieejams tirgū, ieguldītājiem nākamās paaudzes bezvadu platjoslas tīklos ir nepieciešama lielāka paredzamība un konsekvence attiecībā uz licencēšanas modeļiem nākotnē un galvenajiem nosacījumiem valsts spektra izmantošanas tiesību piešķiršanā vai atjaunošanā. Tas ietver minimālo licences termiņu ienākumu nodrošināšanai no ieguldījumiem, lielākas spektra tirdzniecības un iznomāšanas iespējas, kā arī tirgu veidojošo regulatīvo pasākumu konsekvence un objektivitāte (rezerves cenas, izsoļu koncepcija, spektra bloki un robežvērtības un saistības spektra rezervēšanai vai vairumtirdzniecības piekļuvei

izņēmuma gadījumos). No otras puses, operatoriem būtu jāapņemas tiem piešķirto spektru izmantot efektīvi.

Ierosinātajā kodeksā ir noteikti galvenie principi spektra piešķiršanai Savienībā, jauni Savienības līmeņa instrumenti piešķiršanas termiņu un licenču periodu (vismaz 25 gadi) noteikšanai un salīdzinošā izvērtēšana valstu regulējošo iestāžu starpā, lai nodrošinātu saskaņotu piešķiršanas praksi.

Pārklājuma prasības spektra izmantošanas licencēs ir efektīvs instruments, lai novērstu nepilnības bezvadu savienojamībā un nodrošinātu augstas kvalitātes pārklājumu ES iedzīvotājiem un teritorijai. Lai gan pārklājuma nodrošināšanas saistības jau tiek plaši izmantotas, tās ir labāk jāpielāgo šajā paziņojumā izklāstītajiem 2025. gada mērķiem, īpaši attiecībā uz transporta maģistrālēm un lauku teritorijām. Operatoriem jāspēj ātri izvērst blīvākus tīklus, izmantojot mazas šūnas. Regulatoriem ir vajadzīgi papildu instrumenti, lai novērstu vietēja mēroga pārklājuma robus (baltos plankumus), piemēram, atvieglojot tīkla koplietošanu.

Ar ierosināto kodeksu veicina saskaņotu pieeju pienākumam nodrošināt pārklājumu, mazu šūnu izvēršanai un tīkla koplietošanai, tādējādi veicinot 5G ieviešanu un lauku teritoriju savienojamību.

Spektra koplietošana, kas balstīta vai nu uz vispārēju atļauju vai individuālām lietošanas tiesībām, var nodrošināt efektīvāku un intensīvāku šā ierobežotā resursa izmantošanu. Tas ir īpaši svarīgi saistībā ar jaunajām ultraīsviļņu (milimetru) spektra joslām, kas paredzētas 5G sakariem. Radiofrekvenču spektra lietotājiem saskaņā ar vispārēju atļauju, ir nepieciešama lielāka tiesiskā aizsardzība pret kaitīgu iekšjoslas interferenci, tiek novērsti šķēršļi *Wi-Fi* piekļuves punktu izveidei un tiek atvieglota piekļuve kopīgotiem *Wi-Fi* savienojumiem.

Ar ierosināto kodeksu veicina spektra koplietošanu 5G tīklos un veicina galalietotāju piekļuvi uz *Wi-Fi* balstītai savienojamībai.

Stimulēt lietošanu, izmantojot konkurētspējīgus tirgus, patērētāju izvēli un pieejamus tarifus

Ļoti augstas veikspējas tīkli rada ienākumus no ieguldījumiem un plašākus ekonomiskos ieguvumus vienīgi tad, ja tos izmanto gan iedzīvotāji, gan uzņēmumi. Lai gan nozīme ir daudziem dažādiem faktoriem, ar noteikumiem jānodrošina konkurētspējīgi tirgi un izvēles iespēja patērētājiem. Ar ierosināto kodeksu cita starpā nodrošina, ka galalietotāji var pilnībā izmantot savas tiesības mainīt pakalpojuma sniedzējus, tostarp interneta piekļuves vai sakaru pakalpojumu pakešu sniedzējus un citu preču vai pakalpojumu (piemēram, ierīču vai satura) sniedzējus.

Ar ierosināto kodeksu modernizē galalietotāju tiesības mainīt pakalpojumu, tostarp pakalpojumu pakešu, sniedzējus.

Lai gan lielākais uzsvars ir uz ļoti augstas veikspējas savienojamības izvēršanu un izmantošanu, nevienu nevajadzētu izslēgt no piekļuves pamata savienojamībai. Lai gan citi politikas instrumenti ir labāk piemēroti tam, lai veicinātu tīklu izvēršanu neaptvertās teritorijās, būtu jāizmanto universālais pakalpojums, lai nodrošinātu, ka neaizsargātākām sociālajām grupām ir piekļuve pamatpakalpojumiem par pieņemamu cenu, ja tirgus to nenodrošina.

Ar ierosināto kodeksu nodrošina, ka neaizsargātiem galalietotājiem ir tiesības uz savienojamības līgumu par pieņemamu cenu.

Interneta savienojamība ir radījusi jauna veida tiešsaistes sakaru pakalpojumus, radot būtiskus ieguvumus galalietotājiem. Nozaru noteikumi nedrīkst kropļot konkurenci tradicionālo un jauno saziņas platformu starpā, bet tiem ir jārisina atlikušie galalietotāju problemātiskie jautājumi samērīgā un nediskriminējošā veidā, pamatojoties uz attiecīgo pakalpojumu pamatiezīmēm. Gan pakalpojumu sniedzējiem, gan galalietotājiem būtu jāgūst vienāds labums no patiesa pakalpojumu iekšējā tirgus, nodrošinot pienācīgu aizsardzību tādās jomās kā drošība. Vienlīdzīgiem konkurences apstākļiem būtu arī jānodrošina, ka tīklu operatori, kas sniedz arī sakaru pakalpojumus, nav neizdevīgākā stāvoklī.

Ar ierosināto kodeksu nodrošina taisnīgu iekšējo tirgu, maksimāli saskaņojot galvenos nozarei raksturīgos galalietotāju noteikumus, kuri atbilstoši piemērojami dažādām pakalpojumu kategorijām.

Pārvaldības modelis, kas nodrošina regulējuma stabilitāti un saskaņotību

Efektīva pārvaldības sistēma balstās uz tādu spēcīgu un neatkarīgu valstu regulējošo iestāžu ar atbilstīgām pilnvarām sadarbību, kas pastiprinātā institucionālā struktūrā (*BEREC*) ar attiecīgiem uzdevumiem sadarbojas ar Komisiju, un uz stratēģisko zināšanu strukturētāku izmantošanu spektra politikā (*RSPG*). Kopīgajam mērķim vajadzētu būt nodrošināt, lai, pamatojoties uz pieredzi un zinātību, ko *BEREC* un valstu regulējošās iestādes ir uzkrājušas, īstenojot spēkā esošo regulējumu, jaunais kodekss tiktu piemērots saskaņoti, paredzami un tālredzīgi saskaņā ar galalietotāju ilgtermiņa interesēm konkurētspējīgā iekšējā tirgū.

Šajā kodeksā ierosināts izveidot efektīvāku ES elektronisko sakaru regulatoru sistēmu tiesiskā regulējuma konsekventas īstenošanas nodrošināšanai, lai attīstītu iekšējo tirgu.

4.2. 5G rīcības plāns

Komisija ierosina arī 5G rīcības plānu, lai veicinātu koordinētu pieeju 5G infrastruktūras izvēršanai, kam būs būtiska nozīme Eiropas nākotnes interneta savienojamībā. Tas pavērs pilnīgi jaunas iespējas ieviest jauninājumus ne tikai sakaru nozarē, bet arī visā ekonomikā un sabiedrībā. Lai veicinātu ieguldījumus jaunās 5G infrastruktūras izveidē, ir nepieciešams pienācīgs koordinācijas līmenis starp dalībvalstīm un starp attiecīgajām nozarēm. Rīcības plāna mērķis ir īstenot šādu koordināciju, pamatojoties uz virkni mērķtiecīgu un galvenokārt brīvprātīgu pasākumu. Tam kopā ar ierosināto kodeksu vajadzētu nodrošināt Eiropai vadošo pozīciju 5G "skriešanās sacīkstēs" un uzlabot tās starptautisko konkurētspēju.

Komisija aicina dalībvalstis atbalstīt 5G rīcības plānu un sadarboties ar visām ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu tā efektīvu īstenošanu.

4.3. Publiskais atbalsts ieguldījumiem

Likumdošanas un reglamentējošās darbības var novērst šķēršļus, sekmēt konkurētspējīgas ierosmes, nodrošināt lielāku paredzamību ieguldītājiem un zemākas izmaksas tīklu izvēršanai. Interneta savienojamības mērķi 2025. gadam noteikti galvenokārt tādā līmenī, lai uzņēmējiem tie būtu sasniedzami. Tomēr, lai vissarežģītākajās jomās privātajiem attīstītājiem uzlabotu uzņēmējdarbības iespējas, būs nepieciešams publiskā sektora finansējums.

Līdz šim finansējumu no ESI fondiem ieguldījumiem platjoslas pieslēgumos galvenokārt piešķir dotāciju veidā; ar tiesisko regulējumu ESI fondiem 2014. – 2020. gadam tika ieviesta jauna finanšu instrumentu izmantošanas iespēja šajā jomā, kā tas jau tika uzsvērts paziņojumā par investīciju plānu Eiropai, kurā aicināts divkāršot šo fondu finanšu instrumentu izmantojumu. Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments un Eiropas Stratēģisko investīciju fonds nodrošina pielāgotus finanšu instrumentus maziem un lieliem platjoslas projektiem; tos var arī apvienot, lai atbalstītu īpašus fondus un platformas. Tehnisko palīdzību var sniegt, izmantojot Eiropas Investīciju konsultāciju centru.

Dotācijas platjoslai bieži ir nepieciešamas visattālākajās teritorijās, kas pretējā gadījumā būtu nerentablas. Tomēr publiskā sektora ieguldījumi, izmantojot finanšu instrumentus, var piesaistīt papildu ilgtermiņa privātos ieguldījumus, samazinot īstermiņa riskus izvēršanai teritorijās, kur ilgtermiņā var būt pozitīva uzņēmējdarbības iespēja. Kombinējot abus publiskā finansējuma veidus rajonos ar ļoti augstas veikspējas tīklu vispārējo komerciālo potenciālu, dotācijas var ierobežot līdz nepieciešamajam minimumam, kas nepieciešams, lai radītu uzņēmējdarbības iespējas nerentablos apakšapgabalos, vienlaikus palielinot privātā sektora iesaistīšanos plašākās teritorijās.

Lai no publiskā sektora finansējuma sviras efekta, ko rada kombinētie ieguldījumi ļoti augstas veikspējas tīklos Eiropā, gūtu lielāko labumu, dalībvalstīm jāizmanto atbilstīga dotāciju un finanšu instrumentu finansējuma kombinācija un papildinošas darbības dažādu ES un valstu finansēšanas programmu starpā³¹.

Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (EISI) ir ES instruments, kas ir īpaši paredzēts Eiropas komunikāciju tīklu atbalstam. Tomēr ar tā pašreizējo budžetu, tikai izmantojot finanšu instrumentus, var atbalstīt šauru platjoslas projektu apakš kategoriju, proti, inovatīvus projektus, kas balstīti uz modernajām tehnoloģijām un kam ir replicējamības potenciāls. Pašreizējais un turpmākais ES finansējums visos līmeņos būtu jāvienkāršo un jāpadara elastīgāks, lai nodrošinātu finanšu instrumentu un dotāciju kombinēšanu. Saistībā ar daudzgadu finanšu shēmas starposma pārskatu³², Komisija ierosina pasākumus, lai atvieglotu ESI fondu kombinēšanu ar EFSI visās jomās, ieskaitot platjoslas pakalpojumus.

Gatavojot finanšu plānus periodam pēc 2020. gada, Komisija izsvērs nākotnes finanšu atbalsta vajadzības dažādu ES investīciju programmu ietvaros, ņemot vērā 2025. gada mērķus.

Komisija aicina dalībvalstis efektīvi apvienot publisko atbalstu, izmantojot dotācijas un finanšu instrumentus, lai sasniegtu ilgtermiņa mērķus, kas izklāstīti šajā paziņojumā.

Komisija sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku līdz gada beigām izveidos uz EISI un EFSI balstītu platjoslas fondu, un tā izskata iniciatīvu par tādu darbību finansēšanas iespējām, kas saistītas ar digitālā vienotā tirgus stratēģiju, tostarp par dažādu Eiropas interneta savienojamības kopīgu interešu projektu līdz 2025. gadam finansējuma avotu kombinēšanu.

Saistībā ar finanšu plānošanu periodam pēc 2020. gada Komisija izsvērs, kāds ir nepieciešamais budžeta līdzekļu apjoms, lai EISI ietvaros efektīvi finansētu platjoslas pakalpojumus reģionos, kuros pakalpojums nav pietiekami nodrošināts, un nepieciešamību atvēlēt ESI fondu atbalstu, iespējams, ar orientējošo procentuālo daļu Eiropas ekonomikas un sabiedrības digitālai pārveidošanai.

³¹ Sīkāka informācija par ESIF un EFSI savstarpējo papildināmību: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/efsi_esif_compl_en.pdf.

³² Investīciju plāns Eiropai. Pēc sekmīga pirmā gada Eiropas Stratēģisko investīciju fonda darbības periods tiks pagarināts (IP-16-1933), un jaunas vadlīnijas ESI fondu kombinēšanai ar EFSI (IP-16-329).

Uz valsts publisko atbalstu ieguldījumiem, kas nav iekļauti tirgus nosacījumos, attiecas valsts atbalsta noteikumi, kā noteikts LESD 107. panta 1. punktā. Pamatnostādnes par valsts atbalstu platjoslas pakalpojumiem ļauj piešķirt publiskā sektora finansējumu tādu tīklu izvēršanai, kas nodrošina ievērojamu uzlabojumu salīdzinājumā ar esošajiem tīkliem (nozīmīgas izmaiņas platjoslas pieejamības ziņā). Konkurences kropļojuma riskus novērš, piemēram, prasot izmantot vismazāk kropļojošu publiskā finansējuma mehānismu un nodrošinot brīvu piekļuvi valsts finansētai infrastruktūrai.

Digitālās programmas Eiropai mērķi 2020. gadam jau ir minēti pamatnostādnēs: valsts atbalstu nozīmīgām izmaiņām, pārejot no pamata platjoslas uz pamata NGA (parasti nodrošina no 30 Mb/s līdz 100 Mb/s) pakalpojumu nodrošināšanu, uzskata par tirgus nepilnību novēršanas pasākumu, neizvēršot augstas veiktspējas tīklu. Minētajās pamatnostādnēs paredz arī turpmākas iespējamās nozīmīgas izmaiņas, piemēram, uzlabojumus, optiskās šķiedras izvēršot tuvāk tiešajam patērētājam, pārejot uz "īpaši ātrdarbīgu" platjoslas savienojumu ar ātrumu 100 Mb/s vai vairāk, ievērojot pārbaudes neapmierināto pieprasījumu gadījumos, kad pamata NGA tīkls jau eksistē vai arī tas ir plānots.

Novērtējot valstu plānus atbalstīt ļoti augstas veiktspējas tīklus, Komisija ņems vērā šajā paziņojumā noteiktos mērķus un vajadzības un pierādījumus, uz kuriem balstās ilgtermiņa pieprasījums pēc šādiem tīkliem, ko tirgus varētu nenodrošināt. Ievērojot mērķtiecīgas līdz minimumam ierobežotas valsts iejaukšanās principu, kas nepieciešams, lai novērstu tirgus nepilnības un lai sasniegtu Eiropas intereses mērķus, Komisija atzinīgi vērtē kombinētās finansēšanas izmantošanu finansēšanas instrumentos un jomās, kurās tas rada nozīmīgas izmaiņas, pārejot uz īpaši ātrdarbīgiem platjoslas tīkliem. Tādējādi var samazināt risku, kas saistīts ar ieguldījumiem ļoti augstas veiktspējas tīklos, samazinot izmaksas sabiedrībai, vienlaikus līdz minimumam samazinot konkurences kropļojumus.

Komisija, novērtējot valsts atbalsta intervenci un piemērojot pamatnostādņu par valsts atbalstu platjoslas pakalpojumiem "nozīmīgu izmaiņu" pieeju, atspoguļos paredzamo ilgtermiņa pieprasījuma attīstību saistībā ar šajā paziņojumā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un izvērtēs efektīvu kombinēto finansējumu, kas palīdz samazināt atbalsta intensitāti un riskus izkropļot konkurenci.

4.4. Wi-Fi Eiropai

Piekļuve internetam, izmantojot *Wi-Fi*, viegli savieno vairākus lietotājus, un daudzas vietējās pašvaldības jau tagad publiskās telpās nodrošina bezmaksas piekļuvi internetam. Komisija vēlas atbalstīt un veicināt bezmaksas *Wi-Fi* nodrošināšanu iedzīvotājiem visās sabiedrisko pakalpojumu vietās (piemēram, publiskās pārvaldes iestādēs, skolās, bibliotēkās, veselības centros, muzejos, parkos un laukumos), lai kopienas labāk integrētu digitālajā vienotajā tirgū un sniegtu lietotājiem iespēju izjust gigabitu sabiedrību ar mērķi uzlabot digitālās prasmes un papildināt sabiedrisko pakalpojumu sniedzējus minētajās vietās.

Komisija izveidos publisko *Wi-Fi* kuponu shēmu publiskām iestādēm, lai tās sabiedriskās dzīves centros piedāvātu bezmaksas *Wi-Fi* savienojumus.

4.5. Papildu pasākumi interneta savienojamības un konverģences atbalstam

Eiropas interneta savienojamības mērķu sasniegšanai būs vajadzīga arī proaktīva valsts vai reģionālā politika, kas balstās uz attiecīgās valsts platjoslas plāna³³. Ir būtiski uzlabot plānošanas pārredzamību, stiprināt daudzlīmeņu pārvaldību un apmainīties ar paraugpraksi par labu infrastruktūras nodrošinātājiem, publiskām iestādēm un savienojamības lietotājiem.

Komisija aicina dalībvalstis pārskatīt savu platjoslas plānu progresu un līdz 2017. gada beigām papildināt tos ar laikposmu līdz 2025. gadam saskaņā ar šajā paziņojumā un 5G rīcības plānā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem.

"Savienotās sabiedrības" iniciatīva³⁴, ko Komisija izstrādāja 2014. gadā, parādīja, ka vietējā un reģionālā līmeņa lēmumu pieņēmējiem ir liela interese par ciešāku sadarbību publisko un privāto savienojamības dalībnieku starpā, lielāku tehnisko atbalstu un ciešāku sadarbību paraugprakses un pieejamo instrumentu jautājumos. Pašreizējo un plānoto tīklu saskaņošana ļaus visu valdības līmeņu publiskām iestādēm labāk pamanīt tirgus nepilnības un savienojamības trūkumus un sniegs iespēju īstenot mērķtiecīgas sabiedriskās iniciatīvas. Tomēr panākumu gūšanai ir nepieciešama arī to iesaiste aktīvas iedzīvotāju līdzdalības digitālajās darbībās veicināšanā.

Komisija sadarbībā ar Reģionu komiteju līdz 2016. gada beigām izveidos līdzdalības platjoslas platformu, lai nodrošinātu aktīvu iesaisti un labi attīstītu sadarbību starp attiecīgajām publiskajām un privātajām struktūrām attiecībā uz ieguldījumiem platjoslā un panākumiem, kas gūti, īstenojot valstu platjoslas plānus.

Lai veicinātu platjoslas projektiem paredzētu ESI līdzekļu faktisku piešķiršanu, Komisija ierosināja izveidot Platjoslas kompetences biroju ES tīklu (*EU network of Broadband Competence Offices (BCOs)*)³⁵. Tā mērķis ir paātrināt paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm un reģioniem un nodrošināt tehnisko atbalstu jautājumos par veidiem, kā efektīvi ieguldīt platjoslas projektos, kad vien iespējams, apvienojumā ar finanšu instrumentiem.

Komisija aicina dalībvalstis un reģionus izveidot un atbalstīt Platjoslas kompetences biroju ES tīklu reģionālā/valsts līmenī.

Samazinot inženiertehnisko darbu izmaksas, kas veido līdz 80 % no ieguldījumiem platjoslas tīklos, var veicināt turpmāku platjoslas izvēršanu. Direktīvas 2014/61/EK³⁶ (Platjoslas izmaksu samazināšanas direktīva) mērķis ir palielināt esošās fiziskās infrastruktūras koplietošanu un atkārtotu izmantošanu dažādās nozarēs (enerģētika, transports u. c.) un veicināt sinerģiju ar publiskajiem būvdarbiem; tā paredz, ka visas jaunās vai atjaunotās ēkas ir gatavas platjoslas pakalpojumiem. Dažādu pakalpojumu sniedzēju sinerģija un sadarbība rada citu nozaru pastiprinātu interesi un jau ir guvusi labus rezultātus. Komisija mudina dalībvalstis paātrināt transponēšanu un nodrošināt šīs direktīvas efektīvu īstenošanu, lai pilnībā izmantotu pasākumu, jo īpaši starpnozaru sinerģiju.

Saskaņā ar Platjoslas izmaksu samazināšanas direktīvu Komisija līdz 2018. gada 1. jūlijam izvērtēs tās īstenošanu, novērtēs tās ietekmi uz ES finansētiem platjoslas projektiem un sniegs norādījumus par paraugprakses veicināšanu, lai vēl vairāk palīdzētu sasniegt ilgtermiņa mērķus, kas izklāstīti šajā paziņojumā.

³³ Par valstu platjoslas plānu izstrādi Komisija ziņo savā digitālā progresa ziņojumā.

³⁴ Sīkāku informāciju par "Savienotās sabiedrības" iniciatīvu skatīt šeit: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/connected-communities-initiative>.

³⁵ Sīkāku informāciju par BCO iniciatīvu skatīt šeit: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>.

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīva 2014/61/ES par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai.

5. SECINĀJUMI

Mūsdienās piekļuve internetam ekonomikai un sabiedrībai ir tikpat svarīga kā elektroenerģija otrajai industriālajai revolūcijai. Ļoti augstas veiktspējas interneta savienojamība ir būtiski svarīga, lai sekmētu nākamo konkurētspējas un inovāciju vilni un ļautu Eiropas uzņēmumiem un iedzīvotājiem gūt maksimālu labumu no digitālā vienotā tirgus. Šā paziņojuma un tam pievienoto pasākumu mērķis ir sniegt Eiropai instrumentus, kas vajadzīgi, lai to panāktu.

Komisija mudina dalībvalstis ciešā sadarbībā ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām iesaistīties politiskos, reglamentējošos un finanšu pasākumos, lai atbalstītu šajā paziņojumā izklāstīto redzējumu par Eiropas gigabitu sabiedrību, un aicina:

- Eiropadomi un Eiropas Parlamentu apstiprināt stratēģiskos mērķus interneta savienojamībai digitālajā vienotajā tirgū,
- Eiropas Parlamentu un Padomi steidzami veikt likumdošanas apspriedes attiecībā uz pievienoto priekšlikumu par Eiropas elektronisko sakaru kodeksu, lai līdz 2017. gada beigām panāktu politisku vienošanos un lai priekšlikumu dalībvalstīs īstenotu krietni pirms 2020. gada.

Komisija, regulāri ziņojot par digitālo vienoto tirgu, ziņos arī par progresu, kas panākts attiecībā uz šajā paziņojumā izklāstītajām iniciatīvām.

PIELIKUMS

Augstas veiktspējas interneta savienojamības nodrošināšana digitālajā vienotajā tirgū

Iniciatīva	Darbības un grafiks
Tiesiskā regulējuma pasākumi	
Tiesību akta priekšlikums par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi	Eiropas Parlamentu un Padomi steidzami veic likumdošanas apspriedes, lai līdz 2017. gada beigām panāktu politisku vienošanos un lai priekšlikumu dalībvalstīs īstenotu krietni pirms 2020. gada.
Tiesību akta priekšlikums par Eiropas Elektronisko komunikāciju regulatoru iestādes izveidi	
Atbalsts un citi pasākumi	
Interneta savienojamības stratēģiskie mērķi	Eiropadome un Eiropas Parlaments līdz 2016. gada beigām apstiprina stratēģiskos mērķus interneta savienojamībai digitālajā vienotajā tirgū.
5G Eiropai: rīcības plāns	Izveido kopīgu grafiku un sekmējošu pasākumu kopumu koordinētai 5G tīklu izvēršanai Eiropā.
Uz EISI un EFSI balstīts platjoslas fonds	Komisija sadarbībā ar Eiropas Investīciju banku līdz 2016. gada beigām izveido platjoslas fondu.
Finansēšanas iespējas darbībām, kas saistītas ar digitālā vienotā tirgus stratēģiju	Komisija novērtē iniciatīvu par Eiropas interneta savienojamības kopīgu interešu projektu līdz 2025. gadam finansēšanas iespējām, tostarp par dažādu finansējuma avotu kombinēšanu.
Finanšu plānošana periodam pēc 2020. gada	Komisija izsver, kāds ir nepieciešamais budžeta līdzekļu apjoms, lai EISI ietvaros efektīvi finansētu platjoslas pakalpojumus reģionos, kuros pakalpojums nav pietiekami nodrošināts, un nepieciešamību atvēlēt struktūrfondu atbalstu, iespējams, ar orientējošo procentuālo daļu Eiropas ekonomikas un sabiedrības digitālai pārveidošanai.
Wi-Fi Eiropai	Komisija izveido Wi-Fi kuponu shēmu publiskām iestādēm, lai tās sabiedriskās dzīves centros

	piedāvātu bezmaksas <i>Wi-Fi</i> savienojumus.
Valstu platjoslas plāni	Dalībvalstis līdz 2017. gada beigām pārskata savus platjoslas plānus un papildina tos ar laikposmu līdz 2025. gadam saskaņā ar šajā paziņojumā un 5G rīcības plānā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem.
Līdzdalības platjoslas platforma	Komisija sadarbībā ar Reģionu komiteju līdz 2016. gada beigām izveido līdzdalības platjoslas platformu, lai nodrošinātu aktīvu iesaisti un labi attīstītu sadarbību starp publiskajām un privātajām struktūrām attiecībā uz ieguldījumiem platjoslā un panākumiem, kas gūti, īstenojot valstu platjoslas plānus.
Platjoslas kompetences biroju ES tīkls reģionālā/valsts līmenī	Dalībvalstis un reģioni līdz 2016. gada beigām izveido Platjoslas kompetences biroju ES tīklu reģionālā/valsts līmenī un atbalsta to.
Platjoslas izmaksu samazināšanas direktīvas izvērtējums un norādījumi par paraugprakses veicināšanu	Komisija līdz 2018. gada jūlijam izvērtē Platjoslas izmaksu samazināšanas direktīvas īstenošanu, novērtē ietekmi uz ES finansētu platjoslas projektu izmaksām un sniedz norādījumus par paraugprakses veicināšanu.
Valsts atbalsts	Komisija, novērtējot valsts atbalsta intervenci un piemērojot pamatnostādņu par valsts atbalstu platjoslas pakalpojumiem "nozīmīgu izmaiņu" pieeju, atspoguļo paredzamo ilgtermiņa pieprasījuma attīstību saistībā ar šajā paziņojumā noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem un izvērtē efektīvu kombinēto finansējumu, kas palīdz samazināt atbalsta intensitāti un riskus izkropļot konkurenci.